

**Profesor Ing. arch. akad. arch. Dr.
Emanuel HRUŠKA, DrSc.**

Biografia

- Narodil sa 31. januára 1906 v Prahe, v úradníckej rodine.
- 1924 maturoval na reálnom gymnáziu v Prahe na Vinohradoch
- 1924 - 1928 štúdium na Vysokej škole architektúry a pozemného stavebníctva na Českom vysokom učení technickom v Prahe
- 1928 - 1931 pokračovanie štúdií na Akadémii výtvarných umení u prof. Gočára
- 1934 získal doktorát technických vied na ČVUT v Prahe
- 1938 habilitácia na docenta na ČVUT v Prahe
- 1938 - 1945 zamestnaný ako expert pre urbanizmus riaditeľstva firmy Baťa
- 1945 sa oženil, s manželkou žili v Prahe, deti nemali
- 1948 - 1962 vedúci Ústavu stavby miest na Fakulte architektúry a pozemného stavebníctva Slovenskej vysokej školy technickej (SVŠT) v Bratislave, ktorý aj založil
- 1948 vymenovaný za predsedu urbanistickej komisie Zväzu slovenských architektov
- 1950 inaugurácia na profesora
- 1953 vymenovaný za riadneho profesora na Stavebnej fakulte SVŠT
- 1953 – 1955 dekan FAPS
- 1956 titul doktor technických vied DrSc.
- 1958 vymenovaný za prvého podpredsedu Ústrednej komisie štátnej pamiatkovej starostlivosti pri Ministerstve kultúry ČSR. V roku 1962 sa stal jej predsedom
- 1964 Herderova cena
- 1965 Cena Dušana Jurkoviča,
- 1965 sa stal expertom UNESCO a hlavným redaktorom vedeckého časopisu Architektúra a urbanizmus
- 1971 predseda Československého národného komitétu ICOMOS (Medzinárodná rada pre pamiatky a sídla)
- 1981 Zlatá plaketa SAV Aurela Stodolu za zásluhy v technických vedách
- 16. augusta 1989 zomrel v Prahe, kde je aj pochovaný

Tvorba a teoretické dielo

Profesor Hruška vytvoril rozsiahle teoretické dielo v oblasti vývoja a teórie stavby miest, vzťahu sídla a krajiny, urbanistickej kompozície, dopravných problémov a územného plánovania. Prvé práce písal ešte pred príchodom na Slovensko:

- Nové úkoly v súdobom urbanizme, 1936
- Krajina a její soudobá urbanisace, 1946

Na Slovensku v teoretickej publikačnej činnosti pokračoval:

- Úvod do urbanizmu a územného plánovania, 1955
- Vývoj stavby miest, 1961
- Problémy súčasného urbanizmu, 1966

- Stavba miest - jej história, prítomnosť a budúcnosť, 1970
- K tvorbe urbanistického prostredia, 1985
Ďalšie pozri

Medzinárodná činnosť

Schopnosti Emanuela Hrušku mu umožnili uplatniť sa v zahraničí, čo sa prejavilo aktívnym členstvom v medzinárodných organizáciách:

- 1955 spoluzakladateľ medzinárodnej spolupráce v oblasti starostlivosti o pamiatky a výstavbu v historických mestách
- od 1965 expertom UNESCO
- členom Ekistickej spoločnosti v Aténach

Ocenením jeho angažovanosti a aktívnej práce v týchto organizáciách bolo jeho členstvo v Rakúskej spoločnosti pre územné plánovanie, v Maďarskej urbanistickej spoločnosti, Akadémii stavby miest Nemecka a vo Francúzskej akadémii architektúry.

Z realizácií:

- 1932-38 obytné domy v Prahe-Holešovicich (spolu s Havlíčkom a Rosenbergom,
- 1938 výstava štátov Malej dohody,
- 1936 výstava ČSR v Ženeve,
- 1948 smerný plán Mladej Boleslavi,
- 1960 nový obytný súbor v Banskej Bystrici pod pamätníkom SNP,
- 1960 smerný plán Smokovec, Vysoké Tatry,

V početných **súťažiach** získal asi v 40-tych ceny a odmeny. Z toho:

- dopravné riešenie Prahy, s kolektívom, 1929, najvyššia cena,
- dopravné riešenie Brna, s Kubom a kolektívom, 3. cena;
- divadlo v Brne, s Kubom 1. cena;
- divadlo Poděbrady, s Urbanom 3. cena;
- krematórium v Kolíne, 2. cena;
- krematórium v Náchode, 1. cena;
- krematórium v Havlíčkovom Brode, 1. cena.

Nie je ľahké v krátkosti zhrnúť nesmierne rozsiahle aktivity a záujmy profesora Hrušku. Pomôžu nám slová profesora Emila Belluša, ktoré napísal pri príležitosti päťdesiatych narodenín profesora Hrušku: *„Skutočne pomáhal a pomáha systematicky organizovať rozličné výskumné úlohy, zakladá pracoviská pre územné plánovanie, ... pomáha pri výstavbe SAV, organizuje a riadi vedecké konferencie, študuje v zahraničí rozličné urbanistické a architektonické problémy, aby ich skoro uplatnil v praxi ... bádateľsky skúma minulosť a prítomnosť, skúma vývoj nášho i svetového urbanizmu. Študuje a analyzuje základné problémy, tieto zrovnáva a vedecky vyhodnocuje a prakticky tiež navrhuje. ... Prof. Hruška vykazuje najväčšiu bádateľskú a publikačnú činnosť z radov českých a slovenských urbanistov, predovšetkým vo vednom odbore urbanizmu a územného plánovania.“* (E. Belluš, 12. 1. 1956)
 Profesor Hruška sa živo zaujímal o dianie okolo seba. Rád a veľa cestoval, pričom v nespočetných skiciach zaznamenával svoje pozorovania, analýzy prostredia, v ktorom sa pohyboval. Neúnavne študoval aktuálne otázky tvorby urbánneho prostredia, pretvárania krajiny a skúmal historické mestské štruktúry. Hlbší záujem sústredil na problémy výstavby Prahy a Bratislavy. Svoje poznatky bohato publikoval a konfrontoval na medzinárodných fórach. Študenti a kolegovia si ho pamätajú ako jemného, láskavého človeka veľkej vnútornej vitality.

Jeho analýzy a teoretické úvahy o urbanistických premenách Bratislavy sú stále aktuálne a napriek osudom spoločenských premien stále ostávajú dobrým východiskom pre ich kultúrne a organické naplnenie (napríklad v obraze a identite mesta). Mnohé z jeho konceptov sa uplatnili až v nedávnych realizáciách (mosty, dopravné riešenia). Dôležitou témou na príklade Bratislavy mu bola aj otázka „*do akej miery je symbióza „staré – nové“ možná?*“ Pochyboval napríklad, či „*riešenie nájazdu mestskej autodráhy na most bolo vhodné?*“ Zdôrazňoval však, že symbióza starých a nových hodnôt je v každom prípade žiadúca, len musí prebiehať v kontinuálnom dynamickom vývoji a v organických na seba nadväzujúcich premenách.

Profesor Emanuel Hruška nám zanechal dodnes fungujúce urbanistické pracoviská a základnú, pôvodnú, odbornú urbanistickú literatúru. V jeho pohľade na tvorbu harmonickej mestskej štruktúry ako na proces rešpektujúci historickú a kultúrnu kontinuitu územia, rešpektujúci prírodné prostredie a zahrnujúci všestranné potreby človeka môžeme nachádzať odpovede aj na naše dnešné otázky.

Osobnosť Emanuela Hrušku ako zakladateľa výučby architektov v oblasti urbanizmu a územného plánovania na Slovensku si uctieваме na FA STU aj udeľovaním **Ceny prof. Hrušku** za najlepšiu študentskú ateliérovú tvorbu v oblasti urbanizmu.

Pramene

- ANDRÁŠIOVÁ, Katarína, KARDOŠ, Peter: Sto rokov profesora Ing. arch. akad. arch. Dr. Emanuela Hrušku, DrSc. In: Spektrum č. 6, akad. rok 2005/06, roč. XII. (XLIV.), Vydavateľstvo STU v Bratislave, 2006. ISSN 1336-2593, ss. 9 – 10:
- WIKIPEDIA.SK: Emanuel Hruška

Spracoval : doc. P. Kardoš